

Ковалькевич Тетяна Василівна
студентка гр. ФФМ-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль
Науковий керівник: к. е. н., доцент Савчук С. В.

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД СЕРЕДНЬОСТРОКОВОГО БЮДЖЕТНОГО ПЛАНУВАННЯ

Питання підвищення ефективності бюджетних витрат не втрачає своєї актуальності в умовах обмежених фінансових ресурсів. Ефективність стратегічного управління державними фінансами в державі залежить від ступеня раціональності бюджетної системи та ефективності бюджетного процесу.

Вступ України до Європейського Союзу вимагає кардинальних змін у системі управління державними фінансами, реформи бюджетної системи, що обумовлює актуальність питання щодо вдосконалення законодавства та розробки чіткої бюджетної стратегії з використанням зарубіжного досвіду. При цьому розробка бюджетної стратегії базується на бюджетному плануванні, яке ґрунтується на фінансовій оцінці бюджету. Особлива роль в сучасних умовах відводиться середньостроковому бюджетному плануванню.

Середньострокове планування/прогнозування бюджету вважається ефективним інструментом консолідації державних фінансів у багатьох країнах світу. На даний час більшість європейських країн мають законодавчо затверджене середньострокове бюджетне планування. При цьому на бюджетний період одночасно складається бюджет і прогноз. Середньостроковий план готується на поточний рік, а також на наступні декілька років. Середньостроковий прогноз вважається частиною плану на наступний рік, а також на найближчі кілька років. Така модель вважається стандартною – «наступний за поточним + 2 наступні роки» [1; 2, с. 77].

Сучасна модель середньострокового бюджетування передбачає використання «рухомого» плану [2, с. 79] і реалізується з урахуванням середньострокових прогнозів та планів. Прогнози створюються та оновлюються на наступний за поточним та подальші роки з урахуванням економічної ситуації (щорічно або частіше). Надалі із більшим чи меншим ступенем коригування, прогноз перетворюється у відповідний план.

Щодо досвіду зарубіжних країн у використанні середньострокового бюджетного планування, то варто зазначити, що у більшості країн, включаючи Великобританію, Канаду, Нідерланди, Швецію, Францію, Нову Зеландію та інші, середньостроковий бюджет розробляється та коригується одночасно з річним бюджетом.

У Великобританії використовується середньострокове планування бюджету строком на три роки. Прогнози перевіряються кожні два роки, після чого середньострокове бюджетне планування переноситься на наступні два роки. При плануванні та контролі державних витрат у середньостроковій перспективі дотримуються двох основних правил:

1. Уряд може позичати лише для інвестицій, а не для фінансування поточних витрат.

2. Співвідношення державного чистого боргу до ВВП слід підтримувати на законодавчому рівні.

Особливість середньострокового бюджетування у Великобританії полягає в тому, що розпорядники бюджетних коштів мають право переносити невикористані кошти у планах видатків з одного року на інший [3].

У Швеції середньострокове планування бюджету діє протягом трьох років і становить основу річного бюджету. Середньострокове планування бюджету дотримується принципу трирівневого складання фіскального плану.

Для того, щоб надійні макроекономічні прогнози були необхідними для планування бюджету, створено спеціальний відділ прогнозування. Цей орган незалежний від уряду, тому його прогнози нейтральні. Основні прогнозні показники – темпи зростання ВВП, рівень безробіття, індекс інфляції – є основою для виконання середньострокового прогнозу доходів і видатків бюджету.

Метою бюджетного процесу у Німеччині в умовах федеративного устрою держави через історичну неоднорідність є встановлення суворої фінансової дисципліни. Середньострокове фінансове планування в країні базується на обмеженні витрат. Для цього уряд реалізує різні програми, спрямовані на систематичне зменшення витрат. Усі плани розробляються з урахуванням інтересів федерації та кожної землі [1].

Слід зазначити, що запровадження програмно-цільового методу у зазначених зарубіжних країнах сприяло встановленню пріоритетів держави у формуванні бюджетної політики, вплинуло на бюджетну дисципліну та ефективне використання бюджетних коштів. Цей результат був досягнутий завдяки підтримці урядом реформи державного управління.

Такий підхід до організації бюджетного планування дозволяє ефективніше здійснювати управління державними фінансами як у поточному році, так і на перспективу.

Таким чином, застосування програмно-цільового методу у розвинутих зарубіжних країнах у середньостроковій перспективі сприяє їх економічному розвитку, реалізації соціальних програм, покращує діяльність уряду та сприяє їх підзвітності. Загалом світовий досвід застосування середньострокового бюджетного планування має позитивний вплив у країнах Євросоюзу, а також і у інших розвинутих країнах. Для підвищення ефективності середньострокового бюджетного планування в Україні є необхідним урахування їх досвіду.

Список використаних джерел:

1. Овчаренко Т. Модель фінансового менеджменту в умовах переходу до середньострокового бюджетного планування у територіальній громаді. URL: https://decentralization.gov.ua/uploads/library/file/702/Financial_Management_Mode1.pdf.

2. Козоріз А. В. Зарубіжний досвід здійснення середньострокового бюджетного планування у контексті можливостей його застосування в

Україні. *Наукові праці НДФІ*. Вип. №2. 2012. С. 75-87. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npndfi_2012_2_10.

3. Затонацька Т. Г., Шиманська О. А. Зарубіжний досвід середньострокового планування у бюджетному процесі. *Фінанси України*. Вип. № 8. 2011. С. 90-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fu_2011_8_9.

4. Середньострокове бюджетне планування в Швеції URL: <http://ecofin.org.ua/midter-swedrn>.